

Največji slovenski dnevnik
v Združenih državah.
Vredn. za celo leto.....\$8.00
Za pol leta.....\$3.00
Za New York celo leto.....\$7.00
Za inozemstvo celo leto.....\$7.00

GLAS NARODA

List slovenskih delavcev v Ameriki.

The largest Slovenian Daily
in the United States.
Issued every day except Sundays
and legal Holidays.
75,000 Readers.

TELEFON: 2876 CORTLANDT.

Entered as Second Class Matter, September 21, 1903, at the Post Office at New York, N. Y., under the Act of Congress of March 3, 1879.

TELEFON: 4637 CORTLANDT.

NO. 115. — ŠTEV. 115.

NEW YORK, TUESDAY, MAY 17, 1921. — TOREK, 17. MAJA, 1921.

VOLUME XXIX. — LETNIK XXIX.

MEHIŠKI RADIKALCI PROTI PREDSEDNIKU

MEHIŠKI RADIKALCI SO SE POSTAVILI PO ROBU REŽIMU OBREGONA. — PREIZKUŠNJA VLADNE MOČI SE TEKOM TEGA TEDNA.

Mexico City, Mehika, 15. maja. — Žaložna v Morella, tekem katere je izgubilo veliko število ljudi svoje življenje v konfliktu med katoliki, policijo in radikali in invazija zakonodajne zbornice v Mexico City od strani ogorčenih radikalcev, sta postavili zbornico za boj med liberalno ustavno stranko, koje voditelj je predsednik Obregon, ter raznimi skupinami radikalcev, ki so sedaj združeni v boj za skupno stvar.

Za bodoči teden je pričakovati burnih sej v narodni skupščini in bitka se bo najbrž pričela jutri popoldne, ko bo ustavna stranka v svojih resolucijah zahtevala odstranjenje petih uradnikov, katere se dolži, da se zavzemajo za radikale.

Tej ustavni stranki nasproti pa stoji številne skupine radikalcev, ki so pretekli teden javno izzvale vladno ter napotile ustavno stranko, da je prišla na pomoč predsedniku Obregonu, ki se je preteklega septembra polastil vrhovne sile kot predstavitelj te stranke.

Dogodek v Morelli, ki se je završil v četrtek, je spravljal do vsakega slabopoloženja, ki je prevladovalo že nekaj časa med raznimi strankami. V petek so nastopili radikali v poslanski zbornici ter protestirali proti nastopu vlade.

Več kot enkrat je bilo čuti krike odobravanja, kadar se je omenilo boljševev in Emilijana Zapato, mrtvega banditskega voditelja v Morellu, se je slavilo kot resničnega protitarskega voditelja v Mehiki. Ko so bili radikali še vedno v poslanski zbornici, so se voditelji ustavne stranke posvetovali s predsednikom Obregonom, ki pa ni v svojih izjavah, namenjenih javnosti, prav nič namignil, da se boče osebo spoprijeti s svojimi nasprotniki.

Predsednik Obregon je potisnil dogodek v poslanski zbornici na stran kot navadno posledico žaložne v Morelli ter izjavil, da je celo zadevo preiskal general Estrada, vojni tajnik. Če bi slednji našel, da so bili zvezni uradniki količkaj krivi, bodo strogo kaznovani. — Predsednik je bil mnenja, da je bilo spopad na ulicah Morella pripisovati temu, da se katoliki niso hoteli razpršiti, ko je policija to ukazala.

Juan Zubaran, predsednik poslanske zbornice, je v soboto večer objavil, da bo razpusil poslansko zbornico, če oblasti ne bodo dale jamstva proti invaziji poslanske zbornice od strani radikalcev, ki skušajo na ta način razbiti zasedanje zbornice.

Poročil iz Morella kažejo, da je mesto še vedno pod prekim somom, a pogrebi žrtve so se vršili brez vsakega dogodka. Ogorčenje med katoliki je velikansko ter hočejo napeti vse svoje sile, da izvedejo resignacijo gubernija države Michoacan, generala Mugua, ki je bil imenovan gubernijem od predsednika.

Majhna vstaja v državi Tabasco, katero je vodil kapetan Ontiveros, je bila zatrita, soglasno s poročili, katere je dobil vojni urad. Ontiveros je zasedel vas Cardenas ter jo držal tri dni. Zvezne čete so nato zavele vas z naskokom ter ujele posadko. Vstahi so se udali brez odpora ter izjavili, da jih je zavedel kapetan Ontiveros.

Francisco Luis Castillo, prejšnji zvezni general, je bil večeraj usmrčen radi revolucionarnih aktivnosti.

Zakladniški tajnik de la Huerta je danes odpotoval na svoj dom v Sonori, kjer bo ostal en mesec, da se odpočije.

PREMLADI ZA VRV.

Sacramento, California, 14. maja. — Guverner Stephens je danes podpisal predlog, ki prepoveduje smrtno kazen za osebe, stare manj kot osemnajst let.

Akcijsko na temelju te nove postave je bilo pričakovati danes v slučaju nekega Arthur K. v iz Terre Haute, ki je bil spoznan krivim umora maršala Reaves iz Redding.

NADVOJVODA RAINER JE MORAL BEŽATI.

Dunaj, Avstrija, 15. maja. — Ko so delavci izvedeli, da se nahaja nadvojvoda Rainer, v svoji palači pri Dunaju, so začeli metati kamenje v okna, in bi gotovo nadvojvodo ubili, če bi ga mogli dobiti. Reinerju je se posrečilo pravočasno pobegniti skozi zadnja vrata.

HOERKA BIVŠEGA GOVERNERJA COXA NENADOMA UMRLA.

Dayton, Ohio, 16. maja. — Mrs. Helen Cox Mahony, petindvajsetletna hčerka bivšega guvernerja in demokratičnega predsedniškega kandidata Coxa je danes nenadoma umrla.

Njen soprog je generalni manager Coxovega časopisa v tem mestu.

VLADA NAJ POŠLJE ČETE V MINGO OKRAJ.

Frankfort, Ky., 16. maja. — Guverner Morrow je pozno zvečer objavil vojnemu departmantu, naj pošlje čete v Mingo pregonarski okraj. Včeraj je storil isto guverner Morgan iz West Virginije.

KAJZER JE ŽALOSTEN IN ŠE VEDNO ŽAGA.

Doorn, Holandska, 16. maja. — Smrt bivše nemške cesarice ni zapustila na bivšem kajzerju nobenega vidnega znaka, razen dejstva, da je kajzer jako potr. Kljub temu pa še vedno žaga drva od jutra do večera. Zjutraj se ponavadi izprehaja po vasi. Včeraj ga je obiskal sin, bivši kronprinč Viljem. Pri njem je ostal do večera. Dopoldne je čital za pokojno cesarico mašo-zadušnico pastor Weiss.

NOVA FEDERACIJA V CENTRALNI AMERIKI.

San Jose, Costa Rica, 15. maja. — Kongres republike Costa Rica je danes odobril pogodbo, ki določa, da se Costa Rica pridruži Združenim državam Centralne Amerike.

LLOYD GEORGE IN DE VALERA.

Dublin, Irska, 16. maja. — Angleški ministr. predsednik Lloyd George je pristal v to, da se sestane z De Valero in drugimi irskimi republikanskimi voditelji in sicer brezpogojno. Valera je nato odgovoril, da bo objavil javen odgovor, če bo prišel Lloyd George javno s tako izjavo na dan.

Ne odlašajte

ako nameravate naročiti vozni listek iz stare domovine za Vašo družino, sorodnika ali prijatelja. Pišite za cene in druga potrebna navodila na najstarejše in akusno slovensko bančno podjetje:

FRANK SAKSER STATE BANK
(petinski oddelak)
32 Cortlandt St., New York, N. Y.

SREČNO (?) MESTO, KI GA ŽENSKÉ VLADAJO.
V Kansas je mesto Thayer, ki je čisto pod žensko upravo. Pri zadnjih volitvah so bili vsi možki kandidati poraženi. Srednja v prvi vrsti je mati županja Mrs. Abby Forest, krog nje pa svetovalke.

SPOR MED ANGLEŽI IN FRANCOZI RASTE

Briand bo zahteval zaupnico pred sestankom zaveznikov. — Francija in Anglija daleč narazen.

London, Anglija, 16. maja. — Mogoče je, da se bo vršilo polno zasedanje zavezniškega najvišjega sveta, da razpravlja o položaju v Sleziji, ki je nastal vsled tamonjske poljske ustaje. Sklep v tej zadevi še ni bil dosežen in v nekaterih krogih se glasi, da bi bil v sedanjem času boljši sestanek ministrskih predsednikov Brianda in Lloyd George-a kot pa sestanek celega najvišjega sveta.

Oficijelna stališča francoske in angleške vlade glede poljske ustaje v Sleziji sta si diametralno nasprotna. Briand pravi, da bi pomenjen nastop nemških čet pri zatritju poljske ustaje kršenje mirovne pogodbe ter bi dovedel do nove vojne. Lloyd George pa je mnenja, da so Poljaki krivi ustaje in da naj poljsko ustajo zatro ali Nemci ali pa zavezniki.

Poročila iz Pariza pravijo, da namerava Briand predložiti celi položaj francoski zbornici, ko se bo sestala v četrtek po štirinajst dni trajajočih počitnicah. Vršila se je izmenjava nazorov med francosko in angleško vlado, a na predloge, naj bi se vršil sestanek, se je v Parizu odgovorilo, da bi se mogla osebnostna konferenca med Briandom in Lloyd Georgem vršiti šele po četrtku.

Briand se je včeraj posvetoval s poljskim ministrom za zunanje zadeve, princem Sapieho ter se domneva, da sta razpravljala o šlezijemskem vprašanju, ki preti z nadaljnjimi komplikacijami že itak delikatnega mednarodnega položaja.

MAJNERJI SE BODO POGAJALI Z LEWISOM.

Hazleton, Pa., 16. maja. — Jutri se bodo začela v New Yorku posvetovanja med okrajnimi predsedniki United Mine Workers in mednarodnim predsednikom L. Lewisom.

MOŽ IN ŽENA MRTVA V HLEVU.

Chambersburg, Pa., 16. maja. — V nekem kravjem hlevu so našli sosedje zakonska Rhone usmrčena. V bližini ni bilo nobenega obojca. Žena je bila ustreljena skozi vrat, mož pa skozi prsa.

POLJAKI BODO SAMI PREGNALI KORFANTYJA

Poljski ministrski predsednik je odpotoval v Slezijo. — Poljaki kritizirajo Lloyd George-a.

Varšava, Poljska, 16. maja. — Pred kratkim je izjavil Lloyd George, da je poljska vlada podpirala ustajo v Gornji Sleziji ter šla v vseh ozirih Poljakom na roke.

Da poljska vlada izpodbije te očitke je sklenila poslužiti se vseh sredstev, samo da razjasni položaj.

Vsa prizadevanja, da bi stopili vladni zastopniki z Adalbertom Korfantyjem v stik, so se izjalovila. Vsled tega sta se podala ministrski predsednik Vitoš in notranji minister Skulski v Sosnowice, malo mestec ob šlezijški meji.

Moža ne bosta odnehala prej, dokler ne prisilita Korfantya, da se ne bo umaknil.

Vlada izjavlja, da ni izza pričetka ustaje dobila od Korfantya nobenega poročila.

Poljsko časopisje ostro kritizira govor angleškega ministrskega predsednika Davida Lloyd George-a.

Časopisje se strinja v mnenju, da stališče, ki ga je zavzela Anglija napram Poljski, nikakor ni pravilno.

MEDNARODNI ŠPION BO ZNOVA PRIŠEL V AMERIKO.

Dunaj, Avstrija, 16. maja. — Ignace Trebič Lincoln, ki je bil obtožen veleizdaje in sleparije, je bil pred dunajskim kriminalnim sodiščem oproščen. Baje se namerava v kratkem preseliti v Združene države.

Trebič je bil še pred vstopom v Ameriko v vojsko aretiran v New Yorku ter poslan v Anglijo, kjer je moral dve leti odsedeti.

POTNI LISTI SE DOBIJO

Jugoslovanski konzul je zopet pričel izdajati potne liste za Jugoslavijo. Potni list preskrbimo vsakemu, kadar pride v naš urad, kajti, kadar se vložijo prošnja, mora biti vsak osebno navzoč.

Kdor ima stari potni list, domovinski ali krstni list, vojaško ali delavsko knjižico, naj jo prinese s seboj.

Glede odhoda in cene parnikov se obrnite na trdko **FRANK SAKSER STATE BANK** 32 Cortlandt Street, New York.

ANGLEŽI STRAŠNO DIVJAJO NA IRSKEM

Trije častniki in žena enega so bili ubiti v Dublinu. — Umor duhovnika. — Hitra eksekucija.

Dublin, Irska, 16. maja. — Trije vladni uradniki in žena enega teh so bili obstreljeni in ubiti iz zasede v pretekli noči pred Ballyleirn, štiri milje od Gort, okraj Galway.

Žrtve so bile okrajni inšpektor Blake in njegova žena, kapitan Corwallis, in poročnik McCreery. Kapitan in poročnik sta bila prideljena nekemu kavalirskemu polku.

Družba se je vozila z avtomobilom, ko jo je iz zasede napadlo štirideset mož. Napadaleci so tudi streljali na vojaška in policijska ojačenja, ki so bila poslana na lice mesta in eden izmed orožnikov je bil težko ranjen.

Cork, Irska, 16. maja. — Daniel O'Brien iz okraja Cork, je bil v soboto stavljen pred vojno sodišče ter ustrelen ob osmih zjutraj danes v vojašnici.

O'Brien je šel pogumno v smrt, prav tako kot je pokazal pogum pri obravnavi, ko je rekel: — Jaz se ne zagovarjam. Ujeli so me kot vojaka in sedaj me sodite.

Par žensk v bližini jetnišnice je molilo, ko se je izvedlo smrtno obsodbo.

Noč od sobote na nedeljo je bila noč pravega terorja za Cork in sicer po bombardiranju policijske vojašnice v Blackpool tekom dneva. Vprizorilo se je pogon na dom Liam Roisite, sinfajnskega člana angleškega parlamenta. Nje gva žena je bila odsotna ob omenjenem času, a neki duhovnik, ki se je nahajal v hiši, je bil obstreljen ter je umrl pozneje vsled dobljenih ran.

Patriek Sheehan, republikanec, ki se je pred kratkim oženil, je bil ustreljen skozi srce, ko se je nahajal v svoji spalnici.

Devet policistov, dva vojaka in veliko število civilistov je bilo ubitih v soboti in danes pri napadih in protinapadih na različnih mestih. Še večje je število ranjenih.

GRŠKE BOJNE LADJE BODO ZAPUSTILE TURŠKO MORJE.

Carigrad, Turčija, 16. maja. — Tukajšnja zavezniška komisija je sporočila sultanovi vladi, da bodo grške bojne ladje v najkrajšem času zapustile turško vodovje. Vse turško vodovje bo znanprej pod zavezniško kontrolo.

LAŠKI SOCIJALISTI SO BILI PORAŽENI

VSA ZNAMENJA KAŽEJO, DA SO BILI ITALIJANSKI SOCIJALISTI PORAŽENI. — POROČILA O VELIKIH NEREDIH IN IZGREDIH.

Rim, Italija, 15. maja. — Danes so se vršile po vseh Italiji splošne volitve. Izvoljeni so bili člani novega parlamenta, a v kolikor se tiče cele dežele, ni bilo do večera znano še ničesar pozitivnega glede dejanskega izida.

V Rimu so trdili liberalci, da so izvojevali veliko zmago. Hiše so bile v zastavah in v različnih delih mesta so se vršile demonstracije v proslavo zmage. Velik boj se je namreč vršil med socialisti in liberalci.

V Milanu so izvolili socialisti sedemnajst članov novega parlamenta v primeri z desetimi zastopniki vseh drugih strank. V Turinu so izvolili socialisti enajst poslancev, liberalci pet, klerikaleci ali ljudska stranka pa tri. V Florenci so pridobili socialisti osem sedežev, liberalci tri in klerikaleci tudi tri.

Socijalistični glasovi, ki so povsod padli, so bili še manj številni kjer so bili komunistični kandidati na tiketu.

Popolni izid volitev ne bo mogel biti objavljen pred koncem tekočega tedna. Uradna poročila iz provinc, temelječa na kalkulacijah različnih strank, pa kažejo verjetni izid volitev. Čeprav so bili liberalni volilec manj številni kot se je splošno pričakovalo, je vendar verjetno, da bodo imeli dosti glasov, da predstavljajo veliko večino v parlamentu. Število liberalnih glasov je bilo prav posebno veliko v Rimu, Napolju, Palermu in v južni Italiji. Pričakuje se tudi, da bodo zmagali liberalci v Genovi.

V Bologni, kjer je bil boj med strankami zelo oster, so dobili socialisti osemnajst poslancev, republikanci dva, klerikaleci tri in liberalci le enega.

V Rimu je odkorakalo več tisoč liberalcev v sprevodih na Piazza della Venezia ter okrog Altare della Patria, spomenik vojakom, padlim v vojni, kjer so prisegli, da bodo branili deželo pred ekstremisti. V Rimu ni prišlo do nikakih izgrediv.

Razburjenje je v provincah bilo veliko, posebno v Piemontu, Lombardiji, Emiliji in Toskani, kjer je prišlo do številnih konfliktov med fašisti in komunisti.

RUSKI MENIH ZMERJA PRAVOSLAVNO CERKEV

TOVARIŠ SKRIVNOSTNEGA MENIHA RASPUTINA, ILJODOR, JE NASTOPIJ V MOSKVI KOT SOVRAZNIK OFICIJELNE OTODOKSNE CERKVE.

Riga, Latvija, 15. maja. — Sredi velike zmešnjave, ki je posledica političnih in ekonomskih izpremenb v Rusiji, je postala tudi verska agitacija zopet aktivna. Eden glavnih povzročiteljev te agitacije je zloglasni menih Iljodor. Pred vojno je bil Iljodor eden izmed tovarišev Rasputina, a pozneje se je sprl z njim ter pobegnil na Švedsko. V svojem dnevniku, katerega je objavil v inozemstvu, je razkrinjal Rasputina ter opozoril na zlokalni vpliv, katerega je izvajal Rasputin na ruski dvor.

Moskovski list Pravda trdi, da je na evetno nedeljo Iljodor nastopil na Katedralnem trgu v Carstvu pred več tisoč glav broječo ljudsko množico ter strastno govoril proti oficijelni cerkvi. Iz tega poročila boljševiškega lista je razvidno, da se je Iljodor, kojega vpliv nad praznovernimi kmeti je bil celo večji kot oni Rasputina, ali pridružil boljševiški kampanji proti oživljanju cerkvenega vpliva, ali pa si izmislil kako novo vero.

Tekom pravoslavnih velikonočnih praznikov se velikih cerkvenih procesij v Petrogradu in Moskvi ni motilo, kar najbrž znači, da postaja vpliv cerkve večji. Soglasno z moskovsko Pravdo se je v Preobraženja cerkvi v Moskvi pred kratkim postavil nov ikon, na katerem je bilo napisano naslednje:

— Svetlejšje kot solnce sveti, z nemrljivo krono, car Nikolaj Andreovič II., ki je osrečil rusko deželo s svojo čisto ljubeznijo, pogumom in ponižnostjo.

Denarna izplačila v jugoslovanskih kronah, lirah in avstrijskih kronah

se potom naše banke izvršujejo po nizki ceni, zanesljivo in hitro. Včeraj so bile naše cene sledeče:

JUGOSLAVIJA:			
Razpošilja na zadnje pošte in izplačuje "Kr. poštni čekovni urad" in "Jadranska banka" v Ljubljani.			
300 kron	\$2.50	1.000 kron	\$ 8.00
400 kron	\$3.35	5.000 kron	\$39.00
500 kron	\$4.15	10.000 kron	\$77.00

ITALIJA IN ZASEDENO OZEMLJE:

Razpošilja na zadnje pošte in izplačuje "Jadranska banka" v Trstu.

50 lir	\$ 3.20	500 lir	\$28.00
100 lir	\$ 6.00	1000 lir	\$56.00
300 lir	\$17.40		

NEMŠKA AVSTRIJA:

Razpošilja na zadnje pošte in izplačuje "Adriatische Bank" na Dunaju.

1.000 nemško-avstrijskih kron \$	2.85
5.000 nemško-avstrijskih kron \$	13.00
10.000 nemško-avstrijskih kron \$	26.00
50.000 nemško-avstrijskih kron \$	120.00

Vrednost denarju sedaj ni stalna, menja se večkrat nepričakovano; iz tega razloga nam ni mogoče podati natančne cene vnaprej. Mi računamo po ceni istega dne ko nam poslani denar dospe v roke.

Kot generalni zastopniki "Jadranske Banke" in njenih podružnic imamo zajamčene izvanredno ugodne pogoje, ki bodo vslike koristni za one, ki se že ali se bodo posluževali naše banke.

Denar nam je poslati najbolj po Domestic Money Order, ali pa po New York Bank Draft.

Frank Sakser State Bank 32 Cortlandt Street, New York

